nr. 6 - 49

br. 5, 7, 15

N^ro 6.

GAZETA WARSZAWSKA

Z WARSZAWY DNIA 2 SIERPNIA 1796. R. WE WTOREK.

Z Wiednia 23 Lipca.

Rapport Arcy-Xięcia *Karola* d. 16. z *Vaihingen* datowany donosi: „że nieprzyiaciel zdaie się ku *Würzburg* zmierzać, i już iedna kolumna na *Fulde* w tamte ftrony ciągnie; Generał *Wartensleben* kazał wzmacniać zamek w *Würzburg*, z woyfkiem zaś swoim z Feldmarszałkiem *Wernek* i Grałem *Kray* cofa się za *Kinzing* dla uważania dalszych obrotów Francuzkiego woyfka. Z drugiey ftrony Pułkownik *Giulay*, który z woyfkiem cyrkułu Szwabfkiego i korpusem Feldmarszałka *Fröhlich* kommunikacyą utrzymywał, i dolinę *Kinzingen* zasłaniał donosi, że d. 14. attakował go nieprzyiaciel, woyfka cyrkułu bez naymnieyszego oporu porzuciły swe armaty, które Francuzi zabrali, i cofnęły się za *Neker*, a Pułkownik *Giulay* był przymuszony wziąść ftanowifko przy *Harnberg*.

Z *Inspruck* d. 13. odbieramy wiadomość, że ściąganie się coraz licznieyszego woyfka, i transporta artyllervi zapewniły przecie trwożliwe umysły mieszkańców. W tych dniach przechodziła tędy oftatnia dywizya huzarów *Wurmsera*, i odpocząwszy, daley ku Włochom pomaszerowała, gdyż przy *Borghetto* na rozkaz Feldmarszalka *Wurmsera* wszyftkie woyfka na dzień 20. tego miesiąca zgromadzić się maią. Ztamtąd w 3. lub 4. kolumnach cała się armia wyruszy, przeciw nieprzyiacielowi.

Z *Triestu* d. 11. piszą, że w *Liworno* 6ciu iuż bankierów płacić zaprzeftało, i innych wielu tenże los spotka.

Z Paryża 13 Lipca.

Naftępuiące lifty urzędownie tutay ogłoszono.

Buonaparte Generał kommenderuiący armią Włofką do W. X. Tofkańfkiego, z główney kwatery w *Liworno* 11 *Messidor* (1 Lipca) 4 roku Rzpltey.

Godziną przed wniściem woyfk naszych do *Liworny*, fregata iedna Angielfka opanowała dwa ftatki Francuzkie, których wartość 500,000 liwrów wynosi. Gubernator pozwolił gwałt takowy dopełnić chociaż pod armatami swych bateryi, co się sprzeciwia zamysłom W. X. Mci, i gwałci neutralność portu. Ofkarżam więc przed W. X. Mcią Gubernatora, który we wszyftkich poftępkach nienawiść swą ku Francuzom okazywał. Wczoray nawet w moment weyścia naszego chciał lud przeciwko nam poburzyć, i niemasz złego obeyścia się, któregoby ftraż przednia woyfka od niego nieucierpiała. Byłbym bez wątpienia upoważniony, kazać go sądzić przez Kommissyą woyfkową, lecz przez uszanowanie W. X. Mci, przekonany razem o tym sprawiedliwości duchu, który wszyftkie iego czyny oznacza, poftanowiłem posłać go raczey do *Florencyi* w przeświadczeniu że W. X. Mość rozkażesz ukarać go surowo. — Muszę razem podziękować W. X. Mci za dobroć,

którą miałeś w przydaniu nam Generała *Strasoldo* dla opatrzenia woyſka w potrzeby, co tenże z równą troſkliwością iak ſkutkiem dopełnił.

List wspomniony był odpisem na następuiący liſt W. X. Toſkańſkiego. — „Generale! Aresztowany za rozkazem WPana Generał *Spannochi*, zoſtał tu przyprowadzonym. Delikatność moia wymaga bym go zoſtawił w areszcie do póty, dopóki powody kroku tego (które ia rozumiem bydź sprawiedliwemi) nie będą rozpoznane, abym dał WPanu, oraz Rzpltey Francuzkiey i całey Europie naywiększy dowod sprawiedliwości ſtosowney do praw kraiu moiego, którym sam nawet podlegać, znam być powinnością moią. — Wysłanemu z tym liſtem P. *Manfredinięmu* proszę opowiedzieć w czym pomieniony *Spannochi* właściwie przewinił. Możesz WPan oprócz tego mieć w nim całkowitą ufność we wszyſtkim, co się spokoyności mych poddanych tycze. — Żądam mocno otrzymać z rąk WPana cokolwiek na pismie, coby w teraznieyszych okolicznościach mogło mnie uspokoić zupełnie i zapewnić razem pokóy dla całey Toſkanii.

Rozkaz od Generała *Buonaparte* do Konsula Rzpltey Francuzkiey w *Liworno* 10 *Messidor* 4 roku (d. 28 Czerwca) Konsul Rzpltey popieczętuie wszyſtkie magazyny do Anglików, Cesarza i Imperatorowey Rossyiſkiey należące, tudzież te, które Xiążąt, lub ſtanów, prowadzących woynę z Francyą lub ich poddanych są własnością. — Użyie oraz wszelkich śrzodków dla odkrycia towarów, które od nich na ſkładach u kupców w *Liworno* są złożone. — Stosownie do tego zalecenia, Konsul Rzpltey Francuzkiey wydał obwieszczenie, w którym wzywa wszyſtkich mieszkańców by regeſtra złota, srebra lub iakiegokolwiek bądź gatunku towarów, do nieprzyiacioł Francyi należących, a będących u nich, dnia 12 *Messidor* (30 Czerwca) do Konsula odnieśli. Ci którzy kontrakty iakie pozawierali okazać ie maią. Wzywa niemniey Konsul Rzpltey osobliwie Francuzów, aby mu wſkazali rzeczy wszytkie, które różnemi niesprawiedliwemi krokami przez poduszczania nieprzyiacioł naszych w porcie *Liworno* zabierane im gwałtem były. Zwrócenie to, którego się Rzplta dopomina, ieſt iak każdy widzi sprawiedliwym i zgodnym z prawem Narodów. Ci którzy zlecenie to niedoſtatecznie uzupełnią, sami będą przyczyną przykrości z tąd wynikaiących. — Chęcią ieſt kommenderuiącego Generała, aby zabranie tych nieprzyiaciela rzeczy było iako zdobycz na morzu uważane, a przeto sądownictwo w tey mierze do Konsula należy.

Rapport Generała *Moreau* o akcyi 5. Lipca pod *Raſtadt* do Dyrektoryatu z kwatery główney w *Raſtadt* 18. *Messidor* (6. Lipca) roku 4. Rzplitey.

„W oſtatnim rapporcie moim opisałem wam bitwę którąśmy nieprzyiacielowi wydali między *Oss* i *Baden*, i myślą moią było uderzyć nazaiutrz na niego w ſtanowiſku *Raſtadt*: przypierał on lewym ſkrzydłem do *Guersbach* nad rzeką *Murg*, a prawym do *Renu*. — Generał *Saint Cyr* dowodzca śrzodka armii zaymował iedną dywizyą *Freudenſtadt*, a drugą posłał Generałowi *Desaix* napomoc zawiaduiącemu lewym ſkrzydłem i maiącemu attak rozpocząć. — Obydwie armie w całym ciągu linii zbliżyły się do siebie. Bitwa zaczęła się o 5. zrana przy *Guersbach*: dywizya Generał *Taponier* uderzyła z naywiększym męztwem na to ſtanowiſko, które

opanowane zostało, mimo nayżywszego oporu, nieprzyiaciela. Generał *Lecourbe* kommenderuiący w tym mieyscu odparł Austryaków aż do *Ottenau*, aby stanąć na wysokości po prawey ręce dywizyi prowadzoney przez Generała *Saint-Susanne*, a stoiącey przy *Eberstein*, a która w tym momencie między *Olbach* i go rami na Cesarskich uderzyła. Zamiarem tych czynności było przynaglić nieprzyiaciela do porzucenia pozycyi przy *Rastadt*, którey attakowanie wielu trudnościom podpadało. — Generał *Decaen* wziął na siebie opanowanie mostu przy *Kuppenheim* i wysłał szefa brygady *Gazand* wzmocnionego iednym batalionem, aby nieprzyiaciela z gór wypędził. Ten attak który z prawey strony przez Generała *Lecourbe* był wspieranym, naypomyślniey poszedł, i po trzech godzinnym boiu z naywiększą zaciętością z grenadyerami Węgierskiemi i Austryackiemi, wypędziliśmy nieprzyiaciela z *Kuppenheim*, i musiał się za *Murg* przeprawić. W tym mieyscu 300. niewolnika zabrano. Generał *Lecourbe* z swey strony 100 ludzi, 2. officerów, i 1. armatę zdobył. — Lewe skrzydło Cesarskich utrzymywało się ieszcze będąc opartym o *Olbach*, którey brzegi są bardzo błotniste, i zaymowało wieś *Nider-Bihel*, i piękne stanowisko przy *Rastadt*, prawe ich skrzydło o *Ren* się wspierało. — Wszystka nasza kawalerya, i większa część letkiey artylleryi złączyły się przed frontem. Attak się o 4 po południu rozpoczął. — Wśrzodku strzelanie zdział strasznym było, artyllerya Generała *Delmas* oskrzydlała nieprzyiaciela i wielki skutek czyniła. Czoło nasze cierpiało także znacznie przez krzyżowanie się ognia nieprzyiacielskiego przy lesie *Santweyer*. Generał adiutant *Bellavene* miał urwaną nogę, właśnie gdy woysko iego rozpościerało się, a zaraz na placu bitwy przez Generał *Forest* zastąpiony został. Generał *Bourcier* drugą linią kommenderował. — Generał *Joba* przebył mocą *Olbach*, i z niesłychaną odwagą uderzył na las i wieś *Nider Bihel*, którą po 2. godzinney żwawey bardzo bitwie opanował.—*Delmas* zdobył także las przed *Ottersdorf* będący, a tym sposobem obydwa skrzydła nieprzyiaciela zostały z swoich stanowisk wyparowane. Ogień mocno utrzymywany i bardzo skuteczny naszey lekkiey artylleryi przełamał Cesarskich, mimo dobrey ich pozycyi. Wielka liczba brodów na rzece *Murg*, armaty na drugim brzegu roztawione, i liczna kawalerya ubezpieczały ich cofanie się, i broniły ich od zupełney rozsypki. — Regiment drugi strzelców uderzył z nadzwyczayną odwagą na most pod *Rastadt* stoiący, który nieprzyiaciel chciał zapalić, przeszkodził mu do wykonania tego, a tym samym ściganie w samym nawet mieście ułatwionym zostało, gdzie 2. armaty zdobyliśmy, mimo nacierań kilkokrotnych, lecz zawsze szczęśliwie odpartych, Kawaleryi Cesarskiey wśrzód ulic miasta. Strata Austryaków iest bardzo wielka, plac bitwy trupami ludzi i koni całkiem był zasłany: w tey ostatniey akcyi do 200. niewolnika znowu wzieliśmy. — Piechota nasza nacierała zawsze z naywiększą odwagą. Dragonia, huzary i strzelcy, więcey przez 3. godzin w naygęstszym ogniu dział Cesarskich z zimną krwią stali. Drugi regiment strzelców naypiękniey się popisał, a artyllerya lekka cudów waleczności dokazywała.

(Podpisano) *Moreau*.

Z Hagi 19 Lipca.

Dnia wczorayszego Konwencya ode-

brała wiadomość, że miasto *Frankfurt* alliantom naszym poddało się. Na sessyi dnia tegoż, po oddaleniu się arbitrów, doniesiono iey o śrzodkach przedsięwziętych od Francuzów dla przymuszenia woyſk Cesarſkich do cofnienia się z nad *Renu*, *Menu* i *Neckeru*. — Wielka nasza flotta w *Texel* nie wprzódy miała rozwinąć żagle, aż po złączeniu się z nią małych eſkadr z *Helwoetsluis* i *Flissingen* wyiść maiących. Jakoż pierwsza złożona z iedney fregaty od 44 armat i 4 innych mnieyszych woiennych okrętów, wyszła na morze. 16 spotkała się z wielkim iednym woiennym Angielſkim okrętem. — 4 ma łe okręty wróciły się ku *Skaldzie* a fregata mocno uszkodzona uszła iednak przed mocnieyszym nieprzyiacielem do *Helwoetsluis*. — Liſty z *Bonn* donoszą, że formalne oblężenie *Ehreinbreitſteinu* wkrótce rozpocznie się.

Czynności Woienne nad Renem, Menem, w Szwabii i Frankonii.

Od wyższego Renu 11. Lipca.

Dzień onegdayszy, los całey *Szwabii* roztrzygnął; bitwa albowiem między *Pfortsheim* i *Freudenſtadt* ſtoczona, nieszczęśliwie się dla Auſtryaków ukończyła. Arcy-Xiąże *Karol* dowodzący prawym ſkrzydłem odniosł wprawdzie nieiakie korzyści na nieprzyiacielu, lecz lewe, pod kommendą Hrabiego *de la Tour* zoſtaiące całkowicie było pobite, 4000. ludzi i całą swoią artylleryą utraciło. Teraz całe się woyſko Cesarſkich cofa. Część iedna idzie przez *Philipsburg* i *Manheim*, druga bierze swe ſtanowiſko w tyle *Dunaiu*, Magazyny w *Heilbronn* i *Heidelberg* kazano wyprożniać. *Sasi* do swego Elektoratu powracaią, Francuzi iuż weszli do *Karlsruhe*, wkrótce będą mogli opasać *Manheim*. Woyſko ich w trzy kolumny poſtępuie, pierwsza do 50,000. mocna pod dowodztwem Generała *Moreau* ku *Pfortsheim* i *Stuttgardt* zmierza, a ſtaiąc się panami rzeki *Neckeru* przeszkadza sprowadzenia żywności dla woyſk Auſtryackich, i przymusza ie nawet do opuszczenia równin przy *Burchsal* bez ſtoczenia bitwy, druga kolumna poſtępuie z wolna przez dolinę *Kinzing*, i ma naprzeciw sobie woyſko Rzeszy. Trzecia posuwa się do *Friburg*. — Xiąże *Dwóch Moſtów* przenosi się z familią do *Anspach*. Elektor Kolońſki spodziewany w *Norymberdze*.

Z *Bazylei* dochodzi wiadomość, że nowy korpus Francuzów przez *Ren* się pod *Huningen* przeprawił.

Z Donaneschingen 14 Lipca.

Los nieszczęśliwy wpadnienia wkrótce w ręce nieprzyiacioł, coraz się bardziey zbliża. — Gazety z *Stuttgard* donoszą, że nadzieia pokoiu dla Xſtwa *Würtemberſkiego* utwierdza się. Uważano że od ſtanów wysłanemu poselſtwu do Arcy-Xięcia *Karola* z prożbą, by mocnych śrzodków użył dla zapobieżenia dalszemu Francuzów wtargnieniu, odpowiedział Xiąże, że iego woyſka nadto są podzielone, aby zasłonić kraie *Würtemberſkie* doſtatecznie mogły, przeto zoſtawia ſtanom użycie ſkutecznych śrzodków dla swego ratowania się. Po czym trzey Kommissarze *Mandelslohe*, *Kerner* i *Schotter* udali się do *Freudenſtatt* dla traktowania z Generałem Francuzkim *Duhame*. Ten przyiął ich bardzo grzecznie, i oświadczył, że pokóy prędko do ſkutku przyiść może, gdyż Francuzi są uwiadomieni, że Xiąże przeciw swey woli w tę woynę był wplątanym i niewolnicy Francuzcy ludzkości w kraiu iego doznawali. Do tego dodał ieszcze Generał *Duhame*, że kroki do dal-

szego w kraczania uczynione, wstrzymane bydź mogą, i że osoby umocowane do traktowania o pokóy, maią się udać do Generała kommenderuiącego *Moreau.*

Z Manheimu 14 Lipca.

Dziś batalion ieden regimentu Cesarskiego *Altona* przybył tu z *Filipsburga.* Część także woyska Palatyńskiego wyciągnęła z tamtąd i do *Heidelberg* udała się. Xiąże panuiący *Dwóch-Mostow* z *Rohrbach* do *Anspach* poiechał. W *Brizgowii* Generał Cesarski *Frölich* d. 7 t. m. lewą flankę Francuzów attakował i przymusił ich do cofnienia się po krwawey utarczce, w którey uzbroieni mieszkańcy kraiu wielkiey odwagi dowody dali. Generał *Frölich* wszedł potym do *Kinzingen* i ścigał nieprzyiaciela do *Ettenheim.*

Z Manheimu 16 Lipca.

Teatr woyny zbliża się do nas. Patrole Francuzkie za *Karlsruhe* i *Bruchsal* posuwaią się. W Fortecy naszey nadzwyczayne do obrony czynią się przygotowania. Garnizon codziennie powiększa się i do 13 tysięcy ludzi ma wynosić. Kommunikacya z główną armią przez *Heidelberg*, *Mosbach* do *Heilbron* utrzymuie się ieszcze.

Z Hanau 16 Lipca.

Wczoray rano część woyska Francuzkiego w bliskości miasta naszego znaydowała się. — Inna prócz tego dywizya pociągnęła do *Gelnhausen*, gdzie wieczorem stanąć miała. Korpus Cesarski Generała *Werneck* stoi ieszcze przy *Aschaffenburg.* Woyska Austryackie, które w *Frankfurcie* i tamecznych okolicach stały złączą się z nami zapewne. Dziś ztąd wiele ludzi nazad do *Frankfortu* wyiechało.

Z Bonn 17 Lipca.

O bitwach po przeyściu *Lahny* stoczonych nie mamy ieszcze pewnych wiadomości. Że te bitwy bardzo były krwawe okazuie się ztąd, iż przez cztery dni wciąż walczono, nim się szczęście zupełnie na stronę Francuzów nakłoniło. Dnia 13 tego miesiąca w okolicy *Frankfurtu* znowu przyszło do krwawey akcyi, która pomyślnie dla Francuzów zakończyła się. Generał *Bonneau* na czele iazdy wpadł na nieprzyiaciela, ubił mu wielu ludzi i 1,800 wziął niewolnika.

Z Stuttgard 17 Lipca.

Onegday 600 Francuzów stanęło w *Nagold.* 14 t. m. przy *Rothweil* znowu była utarczka, w którey cyrkułowe Szwabskie woyska wiele ucierpiały.

Od brzegów Menu 18 Lipca. (Wypis z gazety *Bareutskiey.*)

Choć bliscy iesteśmy teatru woyny, pewnych iednak o niey wiadomości nie mamy. Listów i Gazet nie odbieramy. Ze wszystkich mieysc przybywaią zbiegli, i na ich twarzach widać iak gdby w żyiących gazetach historyą teraznieyszego czasu. A któżby ią bez zmartwienia mógł czytać? Z wyższego Renu mieszkańcy wynoszą się nad Ren niższy, z po nad Renu nad Men, a od Menu nad Dunay, z Frankonii do Saxonii, z Saxonii do Frankonii z Palatynatu do Szwabii, a z Szwabii gdzie i dokąd nie wiadomo, bo niewiedzieć pod czyią udać się protekcyą.

Z Frankonii 18 Lipca.

Nikt wiedzieć nie może z pewnością, gdzie się Francuzi znayduią, a tym mniey, w którą się udać myślą stronę. Trwoga (pisze Gazeta *Bareutska*) ta ich zwyczayna straż przednia, iuż się w *Aschaffenburgu* widzieć dała. Lecz d. 15 t. m. Generał *Werneck* z korpusem swym ieszcze w tym mieyscu znaydował się. Część woyska Francuzkiego pociągnęła na *Gelnhausen.* Przez *Gelnhausen* na *Fulde* dro-

ga idzie do Saxonii, ale kiedy się *Fulde* po lewey ręce zostawi, można przyiść do *Würtzburga*, choć droga nieco iest dal sza. Część artylleryi Saskiey stanęła w *Bambergu*.

P. S. W nocy z 16 na 17ty Generał *Werneck* przybył do *Würtzburga* Korpus rzeczony Cesarski z nad niższego *Renu* także tam był spodziewany.

Z Würtzburga 19 Lipca.

Dnia 17 t. m. Generał *Werneck* z całym Sztabem przeniósł tu głowną kwaterę. Dnia tegoż przybyło tu 100 armat, regiment lekkiey iazdy, regiment hułanów, i czerwono-płaszczowych z bagażami. Dnia następuiącego przez cały dzień przechodziły tędy bagaże, pontony, armaty, grenadyery i 350 niewolników Francuzkich. Elektor Moguncki wyiechał ztąd 17. Cesarscy czynią przygotowania do obrony, i sypią szańce do koło miasta. Armia Cesarska przy mieście naszym, ma wynosić 40,000 ludzi, i przed bramami obozować będzie. — Kolumna Francuzów przedziera się między *Lohr* i *Geminden* nad *Menem*, co przymusiło Cesarskich do cofnienia się tu, aby nie byli odcięci. (*Lohr* leży o cztery mile od *Aschaffenburga*.)

Z Frankfurtu 18 Lipca.

Kommenderuiący Generał Francuzki nałożył na miasto nasze kontrubucyi sześć milionów liwrów w gotowiznie a dwa miliony liwrów w produktach, które w trzech ratach maią bydź zapłacone to iest: *pierwsza* za dni trzy, *druga* d. 27 Lipca, *ostatnia* d. 6 Sierpnia, pod karą podwyższenia kontrybucyi i osobistey odpowiedzi. Magistrat więc wydał obwieszczenie do mieszkańców miasta zachęcaiące ich aby ile mogą przykładali się do zaspokoienia tey kontrybucyi i tymczasowemi obligacyami od ogółu miasta z procentem 4 od sta kontentowali się. — Proklamacya Generała *Jourdana* do mieszkańców na prawym brzegu *Renu* w Niemieckim i Francuzkim ięzyku została tu drukowana i ogłoszona. — Kommendant miasta Generał *Darnaud* wydał tu rozkaz, aby 1mo ulice oczyścić, 2do wszelkie skupianie się na ulicach iest zabronione, 3tio aby gospodarze po czapstrzyku żołnierzom żadnego trunku nie dawali, 4to nikt od żołnierza broni lub munduru nie kupował. — Pocztamt tuteyszy ogłosił, że Generalicya Francuzka przyrzekła zabezpieczyć kurs poczt. — Słychać, że Generał *Lefevre* wczoray po południu o godzinie trzeciey przeniósł kwaterę głowną do *Aschaffenburg*.

Z Hanau 18 Lipca.

Francuzi teraz całego *Frankfurtu* i przedmieścia *Sachsenhausen* są panami. Wielu żołnierzy Austryackich a mianowicie z Regimentów *Niderlandzkich*, przy wyiściu garnizonu Cesarskiego z miasta, ukryło się w domach i chcieli przyiąć służbę w armii Francuzkiey, ale ich nie przyięto, lecz dawszy im paszporta, do domów ich odesłano. Po weyściu do *Sachsenhausen*, Francuzi mieysce gorzyste zwane *Mühlberg* wo... skiem swym osadzili, a patrole ich posunęły się do *Neu-Isenburg* o milę od *Frankfurtu* na drodze ku *Darmstadt*. — Dywizya ich iedna nad *Menem* posunęła się przez *Offenbach* za *Rumpenheim* i nawet do *Seligenstadt*.

Z Hanau 19 Lipca.

Królewicz Duński przyiechał tu wczoray rano z *Kassel* i krótko tu zabawiwszy poiechał oglądać woyska Francuzkie w okolicach naszych. Onegday kolumna iedna Francuzów pomaszerowała do *Darmstadt*. Dziś w nocy słyszano tu wyraźnie

huk armat. Strzelanie do 4tey godziny rano trwało i podług wszelkiego podobieństwa było pod *Königsteinem*, Francuzi z *Seligenstadt* daley posuwaią się.

Z Schweinfurth 19 Lipca.

Gdy to piszę (o godzinie 3ciey po południu) niemiłe odbieram wiadomości z *Würtzburga*. Wczoray Francuzi w *Lohr* byli. Dziś Cesarscy tu cofnąć się maią. Konia do nayęcia dostać nie można. — Widok uciekaiących przeraża.

Z Bareuth 20. Lipca.

Woyska Cesarskie rezerwowe niedaleko *Bambergu* stoią, dla złączenia się z główną armią przy *Hielbron* znaduiącą się i cofnienia się do Czech, gdyby rzeczona armia teraźnieysza swe stanowiska opuścić musiała. Wczoray wieczorem cztery Cesarskie kancellaryine powozy przechodziły tędy z *Bambergu* do *Eger*. Podług doniesień od podróżnych, armia *Wartenslebena* stać iuż ma za *Würtzburgiem* o mil ośm od *Bambergu*. Ze armia ta do Czech cofa się, iest rzeczą niezawodną i iuż tym końcem wydane są ordynanse Arcy-Xcia *Karola* 16. t. m.

P. S. odbieramy teraz wiadomość z *Bamberga*, że woyska Cesarskie znayduiąc *Würtzburg* obronnieyszym niż *Frankfurt*, w mieyscu tym stanąć i czekać chcą nieprzyiaciela.

Z Bareuth 21. Lipca.

Sztafeta która tey nocy tu przybiegła, smutną nam przywiozła wiadomość, to iest: że Francuzi przez *Fulde* do *Würtzburga* zbliżaią się. Liczba uciekaiących przez *Bamberg* iest niezmierna. Od niedzieli przeszło trzysta tamtędy przeieżdzało powozów.

Z Bamberga 21. Lipca.

Cesarscy opuścić maią *Würtzburg* i pyyść na przeciw Francuzom do *Schweinfurth*. Dziś tędy Sasi i lazaret ich przechodzili.

Z Bareuth 22. Lipca o godzinie 10. przed południem.

Kilka sztafet biegło tędy teraz z *Bamberga* do Czech i dowiaduiemy się, że Francuzi weszli do *Würzburga*. Z Saxonii donoszą, że całe woysko Saskie iest w poruszeniu i ku granicom uda się.

Z Norymbergi 22. Lipca.

Wczoray wieczorem głoszono, że bramy *Würzburga* są pozamykane, że Cesarscy z iedney a Francuzi z drugiey strony miasta tego stoią i że pierwsi 12,000 woyska w samym mieście dla obrony iego zostawili. Wczoray ciągneły tędy bagaże trzech batalionów Cyrkułowych Frankonij do *Heroldsberg* i trzy *Darmstadskie* bataliony idące do *Ratyzbony*. Z powieści ich, mamy wiadomość, że za *Würzburgiem* zostawili 3,000. wozów Cesarskich, wielką moc ammunicyi i armat, z których naywiększa część przez *Bamberg* do *Eger* ciągnie. — D. 15. t. m. Xżę *Thurn Taxis* przyiechał tutay. Wczoray zaś przybył tu Elektor Koloński. Liczba przeieżdżaiących tędy ze wszystkich stron osób wszelkiego stanu iest bardzo wielka.

Z Bamberga 22. Lipca.

Dziś bagaże i artyllerya rezerwowa Generała *Wernecka* tędy od godziny trzeciey rano do trzeciey po południu wóz po wozie przechodziły. O godzinie 10. słyszeliśmy tu z nad *Menu* mocne z armat strzelanie, lecz co się stało nie wiadomo. *Würzberg* ieszcze nie iest w ręku Francuzów iak dawniey błędnie głoszono. Cesarscy opuścili wprawdzie to miasto d. 20. tego miesiąca, ale nazaiutrz powrócili do niego. Mówią, ze *Würtzburg* był bombardowany ale mamy na-

dzieię, że się i ta wiadomość nie sprawdzi.

Z Bareuth 23. Lipca.

Chociaż tu od teatru woyny oddaleni iesteśmy, widziemy ią iednak zbliżaiącą się coraz bardziey do nas. Wczoray od godziny drugiey rano aż do nocy trwały bezustanne transporta zboża i rozmaitych produktów do woysk Cesarskich. Kuryery i sztafety biegaią tędy prawie co godzina. Wczoray wieczorem siedm powozów z sześcio-konnym zaprzęgiem przeieżdżało tędy, a teraz dowiaduiemy się, że to był Xiąże Biskup *Bambergski*, który do *Wilseck* iechał. (*Wilseck* leży w wyższym Palatynacie i należy do tegoż Biskupa.)

Z Bareuth 23. Lipca w południe.

Dziś gazety *Stuttgardskie* nie nadeszły. Potwierdza to, odebrana tu wiadomość, że Francuzi po kilku utarczkach weszli do *Stuttgardu*, gdzie się iuż od dni 5ciu znayduią. Onegday o godzinie 3ciey sam Arcy-Xiążę *Karol* attakował Francuzów przy *Canstadt*. O godzinie 2giey po południu bitwa trwała ieszcze, lecz niewiadomo kto zwyciężył.

Stany cyrkułu Szwabii w *Ulm* dawniey w celu zawarcia z rządem Francuzkim pokoiu zgromadzone, przeniosły się do *Augsburga*. Ciężka artyllerya Cesarska stanęła w *Donauwörth* i na *Dunaiu* wodą daley transportowaną będzie. — Z *Pforzheim* pod datą 16. t. m. piszą, że miasto to, wraz z miastami *Durlach*, *Karlsruhe*, i wszystkiemi prawie kraiami Margrafa *Badeńskiego* iest w ręku Francuzów. Generałowie ich ścisłą zachowuią karność, i spodziewamy się, że wkrótce Francuzi nie będą naszemi nieprzyiaciołmi. W *Ratyzbonie* myślą iuż bydź gotowemi na wszystkie przypadki. Na seymie była iuż mowa o teraźnieyszych okolicznościach, a Cesarski kommissoryat znayduiący się w tym mieście wziął w rekwizycyą wszystkie na *Dunaiu* znayduiące się statki.

Z Rzymu 7. Lipca.

Pełnomocnik Oyca S. JP. *Picarechi* w towarzystwie JP. *Evangeliste* wyiechał ztąd 28. zeszłego miesiąca do Paryża. Na Konsystorzu d. 27. tegoż miesiąca zgromadzonym miał Papież mowę, w którey przekładał potrzebę, zawarcia zawieszenia broni, a razem okazywał, że teraz właśnie prawdziwy moment nadszedł, w którym wolno iest skarb w Zamku *S. Anioła* chowany naruszyć dla uskutecznienia warunków układu z Rzplitą Francuzką zrobionego. — Gdy w dzień S. Piotra i Pawła hołd należny konia białego, przez Króla Oboyga Sycylii oddanym nie został, nastąpiła zwyczayna protestacya, Król ten zamiast konia przyrzekł summę pewną rocznie iako dobrowolną ofiarę wypłacać, lecz gdy ta przyiętą nie była, i iuż od lat kilku była złożoną Minister iego w *Rzymie* Kawaler *Ramett* odebrał zlecenie by ią na powrót do *Neapolu* odesłał.

Z Medyolanu 9. Lipca.

Codzień tutay przychodzą nowe woyska posiłkowe, które zaraz daley do *Brescia* i *Bergamo* są posyłane. Przez *Nizza* śpieszy w te strony nowy korpus z 25,000. piechoty i 2,000 kawaleryi składaiący się. Zapewniaią że w *Sondrio* w krain *Veltlinow* kwatery Francuzi zapisali, i 20,000. woyska z tych okolic wyruszy, by się tym sposobem z armią wyższego *Renu* połączyć. Zamiar na *Toskanią* iuż ukończony, woyska więc powracaią oprócz garnizonu w *Liworno Buonaparte* iest teraz w *Reverbella* przy *Mantui*, lecz w tych dniach iest tu spodziewany.

Nro 6

DODATEK
DO
GAZETY WARSZAWSKIEY

Z WARSZAWY DNIA 2. SIERPNIA R. 1796. WE WTOREK.

Z Londynu 16. Lipca.

O wzięciu twierdzy *Columbo* na wyspie *Ceylon* leżącey, urzędowych ieszcze doniesień nie mamy, prywatne iednak listy uwiadomiły nas o tym. Dnia 16. Lutego poddała się woysku naszemu przez kapitulacyą. D. 12 żywa była utarczka pod samemi miasta murami, w którey Hollendrzy 170. ludzi utracili. D. 14. Pułkownik *Stuart* wezwał ią do poddania się, d. 15. zgodzono się na kapitulacyą, a 16 woyska nasze weszły do miasta. Znaleziono tam niezmierną moc bardzo kosztownych towarów. Wartość samego cynamonu wielką wynosi summę. Garnizon składał się z 800. żołnierzy, 500. marynarzów, 1800. *Malaiów* &c. Punkta kapitulacyi podobne są do tych, które dawniey inne zawoiowane na Hollendrach osady w *Indyach wschodnich* przyiąć musiały. Trzy Hollenderskie kupieckie okręty w *Columbo* zabraliśmy. Wkrótce całą wyspę *Ceylon* mieć będziemy. Do wzięcia innych korzennych wysp Hollenderskich i miasta *Batawii* potrzebne uczynione są przygotowania. — Flotta kupiecka która z *Portsmouth* do morza śrzodziemnego popłynąć miała, na rozkaz admiralicyi, zostanie ieszcze w rzeczonym porcie, bo wprzódy zapewnić się trzeba, czyli Francuzi weszli do *Liworny* lub nie? Gdyby się pierwsze sprawdziło na ówczas nie będziemy mieli na morzu śrzodziemnym portu wolnego iak tylko w *Korsyce*, zwłaszcza gdyby Papież i Krol Neapolitański przymuszeni byli zamknąć nam swoie porty. — Między wyspą *Jersey* i brzegami Francuzkiemi z rozkazu admiralicyi sześć wielkich fregat krąży, dla zapobieżenia, aby Francuzi na tey wyspie nie wylądowali. — Onegday przybył do *Douvres* P. *Nettman* Sekretarz P. *Charretier* agenta Francuzkiego. — Okręt *Salizbury* od 50 armat rozbił się i zatonął pomiędzy wyspami w Indyach zachodnich. — Po wzięciu wyspy *S. Lucyi* Generał *Abercrombie* popłynął do małey wyspy *Marie Galante* dla tym ściśleyszego opasania *Gwadalupy*. — Kommodor *Nelson* zabrał przy *Spezzia* na morzu śrzodziemnym cztery Francuzkie okręty artylleryą i różnemi woiennemi do oblężenia *Mantui* przeznaczonemi ammunicyami ładowne. — Xiąże *Wirtemberski* przyszły zięć naszego Króla spodziewany iest w Londynie w miesiącu Październiku.

Ostatnie z Hiszpanii odebrane wiadomości bardziey każą się spodziewać pokoiu iak woyny. — Lord *Bute* wystawił był tamecznemu rządowi, że Kapry Fran-

cuzkie trudnym czynią handel W. Brytanii na morzu śrzodziemnym. Minister Hiszpański odpowiedział nato, że stosownie do taynych artykułów traktatu między Hiszpanią i Francyą zawartego, wolno iest kaprom Francuzkim znaydnwać się w portach Hiszpańskich, i przyprowadzać tam swe zabory, lecz że na przyszłość teyże wolności okręty Angielskie także używać będą mogły.

Z Paryża 13. Lipca.

Gazeta Francuzka z *Nowego Jorku* d. 31. Maia donosi, że przez listy z wysp Francuzkich odebrano wiadomość, iż flotta Rzplitey do kapu na wyspie *S. Domingo* przybywszy składa się z 5. liniowych okrętów i 2. fregat. Trzy tysiące woyska miała na sobie, oraz 40,000. sztuk broni i znaczną wielość kul i prochu. Generał *Rochambeau*, który na niey przybył ma zarządzać tą częścią wyspy *S. Domingo*, która dawniey do Hiszpanów należała, częścią zaś drugą dawniey iuż w possessyi Rzplitey będącą zawiaduie Generał *Laveaux*. Jedenaście statków przewozowych Angielskich przeznaczonych do *Jamaiki* flotta wspomniona zabrała. — Z *Martyniki* donoszą dnia 15. Maia, że z 25. transportowych okrętów, które dla wiatrów od flotty Anglików odłączyły się, 23. od fregat Francuzkich schwytane zostały. — Kommissarze rządu Francuzkiego przybywszy do *S. Domingo* obszerną wydali proklamacyą, w którey oświadczaią, że wszyscy mieszkańcy tey osady, iedną tylko klassę ludzi składać powinni i że wszyscy obywatele równych praw używać będą, gdyż cnota tylko uzacnia ludzi.

Dyrektoryat wykonawczy wysłuchawszy w tych dniach rapportu ministra wewnętrznego względem sytuacyi godney litości opuszczonych dzieci postanowił w tey mierze udać się do ciała prawodawczego, lecz zważaiąc naglące ich potrzeby, które zwłoki żadney nie cierpią, gdyżby się ta ludzkości i przyrodzeniu sprzeciwiała, rozkazał tymczasowo, by pensye mamkom, dzieci kosztem Rzplitey wychwoywanych, i samym że dzieciom należące się kwartalnie wypłacane były.

Na sessyi Rady 500. d. 11. Lipca. *Villers* imieniem kommissyi wydatków żądał 300. millionów liwrów dla ministra woiennego, a 150. millionów dla ministra wewnętrznego, które dwie summy z 2,400. millionów Mandatów wzięte bydź maią. *Treilhard* radził, by sprawa reprezentanta *Droueta* do naywyższego narodowego sądu odesłaną była, co przyiętym zostało. — *Oudot*, wystawił niepodobieństwo by Dyrektoryat mógł w tym roku obchodzić osobno każde z trzech wiadomych uroczystości, to iest 14. Lipca, 28. Lipca i 10. Sierpnia; że zaś nie iest zapewne chęcią ciała prawodawczego, którekolwiek z tych uroczystości opuścić, żądał by wybrano Kommissyą, któraby proiekt podała, iakim sposobem na przyszłość każda z tych 3. Epok pamiętnych ma bydź oznaczoną. — *Bonthoux* imieniem Kommissyi osobney wystawiwszy radzie złe skutki z Atheizmu wynikłe, i iaką iest Prawodawców powinnością uświęcić poszanowanie dla popiołów zmarłych ludzi podał proiekt, aby każdy Powiat kupił i utrzymywał swym kosztem mieysce na pogrzeb umarłych przeznaczone z tym napisem: „*Grób iest kolebką nieśmiertelności dla poczciwego.*„ Wśrzodku placu wystawiona będzie kolumna, a na niey te słowa maią być wyryte: „*Smierć dla cnotliwego początkiem iest szczęśliwości.*„ Wolno atoli być ma każdemu chować swych krewnych gdzie mu się podo-

ba, lecz zawsze w przytomności urzędnika Rzplitey na to wyznaczonego. *Baraillon* w mowie zabraney dowodzi, że proiekt nie ieſt doſtatecznym, gdyż nic nie wyraża o czci należney ciałom tych obywateli, którzy się dobrze oyczyznie zasłużyli. *Talot* zaś rzekł: Proiekt Kommissyi czyni bez wątpienia honor moralności tych, którzy go wam przedſtawiaią: ale Konſtytucya zoſtawia każdemu wolność szanowania Boga i chowania umarłych iak się mu podoba. Nie możecie więc obrządkow nowych ſtanowić, do was te tylko prawa pisać należy, które lud uszczęśliwiaią (poklaſki.) *Talot* mówi daley: Gdy syn cześć winną pamięci oyca oddaie, dopełnia hołdu, który sprawcy dni swoich winien, lecz ieszcze raz mówię, nie należy do was prawa w tey mierze ſtanowić. Odesłano więc cały proiekt do dalszego roztrząśnienia Kommissyi.

Obywatel *Conte* nowego gatunku ołowki wynalazł. *Inſtytut Narodowy* wyznaczył z pomiędzy siebie JPP. *Bayen* i *Fourcroi*, aby swoie w tey mierze uwagi podali. Obydway więc uczynili w tym zgromadzeniu rapport, że używana do tego massa według potrzeby wszyſtkie cienie kolorów od szarego aż do nayczarnieyszego na siebie przyimować może, że ten zupełnie nowy i przemyślny wynalazek, równie na przepisach Chimii iak Mechaniki gruntuiący się, ma wszyſtkie Angielſkiego ołówka przymioty, łatwo się kraiać daie, nie łamie się prędko, nie zoſtawuie wcale w rysunku połyſku Metalicznego, chlebem lub gumą elaſtyczną wytrzeć go można i od ciepła wody lub powietrza żadney odmiany niedoznaie. Dyrektoryat używanie tych ołowków wszyſtkim departamentom zalecił.

Z Konſtantynopola 15. Czerwca.
(z gazety Courier du Bas-Rhin.)

Kapitan Basza odebrawszy wyraźny rozkaz, udania się z flottą z 6. liniowych okrętów i 4. fregat złożoną na Archipelag, wywiesić kazał swą wielką banderę, na nayпięknieyszym okręcie, na którym sam się znaydował dla odbierania powinszowań ſtosownie do Tureckiego zwyczaiu. Pokoie do tego urządzone, zawierały w sobie wszyſtko to, cokolwiek guſt naydelikatnieyszy Europeyczyków, z przepychem mieszkańców Azyi, połączyć może. Miniſtrowie dworów zagranicznych oddali mu wizyte, oprócz Francuzkiego Posła. Przy tey okazyi Admiralſki okręt był ozdobiony banderami mocarſtw w związkach przyiaźni z Turcyą zoſtaiących; trzechkolorowa tylko opuszczona była. Miniſter *Verninac* użył zaraz kroków, które za przyzwoite sądził, by taka omyłka poprawioną była. Kapitan Basza całą winę spędził na officera, któremu wywieszanie bander zlecone było, wysłał go z przeproszeniem do Posła, a za powrotem w łańcuszki okuć go kazał, i doniósł P. *Verninac*, że aresztowany tak długo w tym ſtanie zoſtanie, poki się Posłowi Francuzkiemu podobać będzie. Lecz ten wysłał zaraz pierwszego swego tłomacza z prożbą, o uwolnienie go z aresztu. Dla tym iednak okazalszey satysfakcyi, ambassadora Rzplitey z wizytą do niego przybyłego uczcił siedmiokrotnym z armat wyſtrzałem, który to honor żadnemu z miniſtrow zagranicznych niebył okazany. Wielu mniema nie bez przyczyny, że zapomnienie bandery trzech kolorowey umyślnie się ſtało, aby admirał Turków miał powód rozróżnić tym wspaniałym sposobem przyięcie Posła Francuzkiego. Jakożkolwiek bądź, pewną ieſt rzeczą, że P. *Verninac*

i cała legacya Rzeplitey więcey daleko okazuie ukontentowania, z przywitania przez wyſtrzał z armat, niżeli smutku z powodu zapomnianey bandery. — Różnią się ieszcze zdania, względem przeznaczenia tey flotty, a sądząc z mnogości ammunicyi woienney, która się na niey znayduie, możnaby rozumieć, że ieſt wyprawiona ku brzegom *Syryi*, przeciwko Baszy *Akry*, wzbraniaiącemu się wypłacać przychody tey prowincyi. — Wrzeczy zaś samey naywiększym wyſtępkiem Baszy tego ieſt to, że ma ſkarb wynoszący więcey niż cztery milliony dukatów, któremi naśladuiąc Baszę *Skutarſkiego* nowych sobie przyiacioł iedna w Dywanie, który w tych czasach częſte bardzo extraordynaryine odbywa sessye.

Gdy Autor — Korrespondenta Warszawſkiego — *od pierwszego teraz bieżącego miesiąca wydawać go przeſtał, a dla nie uczynienia Prenumeruiącym na to pismo zawodu, Kantor Gazety z obligował, aby Gazetą Warszawſką Prenumeratę iego zaſtąpił; Redakcya przeto ninieyszey gazety uwiadomia o tym publiczność i oświadcza, iż ktokolwiek od dnia 1. Lipca do 1. Października, lub też do oſtatniego Grudnia A. C. na Korrespondenta bądź tu w Warszawie, bądź na Prowincyach Prenumerował; zamiaſt tego pisma odbierać będzie wychodzącą tu zawsze regularnie gazetę. — Pocztamty zaś są rekwirowane, aby nowych prenumerat na niewychodzącego iuż* — Korrespondenta Warszawſkiego — *nie przyimowały, ponieważ Kantor Gazety tyle tylko exemplarzów iey na mieysce Korrespondenta przesyłać będzie, ile ich ieſt na to pismo teraz na Pocztach bądź w Warszawie, bądź gdzie indziey zapisanych.*

DONIESIENIA.

Numera które wyciągnione są na Loteryi Kompanii Warſzawskiey w Pałacu Krasińskim zwanym d. 30. Lipca R. 1796. ſą naſtępuiące: 90. 54. 65. 17. 23. Przyſzłe ciągnienie będzie dnia 8. Sierpnia R. 1796.